

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; Budapestén april 19ke; névmagyarosítás. Ó- 's illetőleg újdonság a' pesti ref. főiskola ügyében; budapesti hangszegyesület; pesti művészeti társaság figyelmeztetése; a' esanádi püspök levele Romából Temesmegyéhez; Zabolcs és bereg-megyei unjonozás; pótlék 's igazítás Komárommegye közgyűléséhez; Arad f. évünk teletszakán 's tavaszélfogytán; Péchy Imre 's ipar-'s tőzsérügy; 's a' t.) Amerika (Gutierrez Estrada Mexicoban királyságot akar; 's a' t.) Spanyolország (Espantero mentegetőzése; 's a' t.) Anglia (a' zsidók az alsóházban újabb szabadtéket nyernek; 's a' t.) Franciaország (Napoleon nyughelye ismét megnyitott; elegy; 's a' t.) Törökország. Khina. (a' béke előleges pontjai 's bocca-tigrisi útközet) Külföldi elegyhir. Legujabb. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. felsége f. é. február 27iki határozatában Nemes János éneklő kanonok halála következtében a' balásfalvai g. e. káptalannál Erdélyben, fokonkinti előléptetés útján Alután Szilárdot éneklő, Boér Istvánt ör-, Alpini Izidórt oktató 's Barna Jánost szónok-kanonokká nevezni, és Popovics Arzének utolsó kanonokká a' püspök által neveztetését helybenhagyni méltóztatott.

Ő cs. k. Felsége Kaun János hités ügyvéd vezetéknevének Kun hegyire változtatását kegy. megengedni méltóztatott.

Budapest. A' fejedelem születésnapja alkotmányos országokban 's kivált hazánkban évfordulatos ünnepe a' koronás fő és nemzet közt koronként megújítatni szokott álladalmi kapocsnak 's ezzel rokon szív és háláhódolatnak 's az vala főleg tegnap a' magyar birodalom szívében, Budapestén, midőn jóságos fejdelmünk az Ország KK. és RRdek adott királyi biztosítása szerint a' hazai sarjadék tudományos neveltetése 's oktatására nézve tanító intézetekben a' nemzeti nyelvet országszerte egyetemíteni készül 's így a' nevelési 's oktatási rendszernek magyarra változtatásával sok koronához amaz enyészhetlen ragyogását is társasítani, melyet nemzetiségünk legfőbb kincse t. i. nemzeti nyelvünk megörökítése csatlánd e' magas cél létesítése által méltó hála 's dicsőítésül a' Ferdinánd névhez. Csoportosan seregett az istenfő lakosság mind Budán mind Pesten a' sz. egyházba. Már reggeli 5 óra után minden másodperczenkor a' budai várfokrol eleldördülő álgyuszó is tolmáclá a' nap rendkívüliségét. Budán m. Deresik János püspök 's helytartóság tan. egyházi teljes díszel ajánlá föl a' hűség 's hála áldozatát a' mindenség urának koronás fejdelmünk hosszas étellel páros minden boldogságaért, az egyházi, világi 's katonai kormány-hivatalok (um. nm. Helytartó-tanács, m. k. u. kamra) 's egyéb törvény-és tisztathóságok (t. i. ns Pest vgye, Buda fővárosi tanács, tud. egyetem tisztikara 's a' t.) tagjai és számos nép áldás-fohásza közt, a' teljes fényben tisztelgő katonasorok 's a' két várfoki álgyúk vetélkedő dörögési közt, mikhez diszörögbitésül a' budai csinos egyenruhájú polgárság hódoló tisztelkedése is járult; — Pesten pedig a' belvárosi sz. egyházban Németh György k. táblai főpap szinte teljes fényű szertartással mutatta be kívánatokat a' Mindenhatóknak a' váltó törvényszékek 's városi tanács jelenlétében. Négyszegüleg környezé a' templomot a' miseszakonként pontos puskarobajjal tisztelgő katonaság, mellyre a' Dunapartra szegzett taraczkok többszöri verseny-dörögési válaszoltak. Hő részese volt az ifjuság is ez ünnepelemek saját sz. egyházaiban. A' testvér fővárosi színházak is teljes világitással ünneplék a' művészeteket 's hasznos mesterségeket pártoló fejedelem születésnapját, kinek atyáskodó kegyei a' nép minden osztályit egyenlőn boldogítani törekvő nagy czélaiban, a' korszerű több oldalú haladás józan kívánatához képest, segíteni buzognak nemzetünket.

Folyó hó 20kán reggeli hatod fél órakor kor-elgyengülésben kimult Pesten, szeretett gyermekei 's unokái karjai közt m. pécsufalusi Péchy Imre, a' nm. hétszemélyes törvényszék közbirája, sz. István kir. jeles rendjének keresztese, a' tisztántul ref. egyházkerület és debreczeni collegium főgondviselője 's magyar akadémia igazgatótagja, életének 88k évében. Kilencz napi sorvadása 's fokonkinti hanyatlása közben folyvást lelki éberséggel bár, de semmi fájdalmat nem szenvedett. Az ő betegsége nem más, mint csak megpihenés vala földi élete szép alkonyán, megpihenés az olly sok de kellemes munkától, melyet közhivatalai hosszú pályáján imádott édes hazájáért, abban az igazság (mellynek rendületlen lelkü birája volt mindenkor még a' legszigorúbb ügyek 's körülményekben is) és béke, az erkölcs tisztító, szivnemesítő tudományok 's tudományos intézetek virágoztatásaért, 's általában a' közjóért, — mind végig ifju lánggal, az ősz fűrtök alatt is — fáradatlanul teljesítte. Ő nincs többé; de az öremlékezet még sokszor előtűntetendi őt az ő szellemi nagyságában; mert mint Péczely egy lelkes iratában *) valódiilag és gyönyörűen jellemzé: „példányul szolgált ő a' növekedő kornak, javára 's egy-szersmind díszére a' honnak, melly neki szülője, 's mellynek ő fogytig hű fia „vala.“ A' gyásztszetelet a' pesti ref. egyházban, mellynek boltjában tétettek ideiglen hamvadó részei nyughelyre, folyó évi június 15kén fog tartatni. — Folyó hó 19ikén szinte Pesten elhunyt hidvégi Mikó Katalin grófnő néhai betleni gr. Bethlen Elek özvegye; 17kén pedig Troll Péter pesti választó polgár 66 éves korában, schweizi eredetű 's így e' három nap alatt hármas veszteség érte a' pesti ref. gyülekezetet.

(Figyelmeztetés a' pesti müegyesület részéről.) A' pesti müegyesületbe ennek keletkeztekor lépett azon t. cz. tagok, kik aláírásukat azon hiedelemben, mintha ezek ereje az időre is kihatna — mint az egyesület több részül történt nyilatkozás folytában ez iránt értesült, mindeddig meg nem újították, ezennel illőleg kéretnek, egyesületi pénztárnok Wágner József urnál (Szervita-tér, gr. Teleki-ház) az iránt nyilatkozni: vajjon tovább is, és pedig egy vagy három évre, kívánnak-e az egyesületben maradni; hogy a' kiadandó mülap nyomatai a' t. cz. tagok számának megfelelő mennyiségben rendeltethessenek-meg. Nem lehet továbbá a' mükedvelő t. cz. közönség előtt érdektelen tudni: miként az egyesület azon részvétnak, melly iránta már ed-

*) Lásd Szücs István debreczeni jogtanító Értekezésre mondott válaszó beszédet.

dígel is olly örvendetesen mutatkozik, a' lehetőségig megfelelni iparkodva, t. cz. tagjai közt leendő kiosztás végett a' legjelesb párisi művészek által készített két igen remek kép megszerzése iránt Rittner és Goupil párisi műárusokkal egyezkedésbe bocsátkozott. — Továbbá azon t. cz. tagok, kik a' mult évi mülap nyomatait mindeddig kézhez nem vették, illőleg felszólítatnak azok átvétele iránt szinte egyesületi pénztárnok Wágner József urnál hovahamarább rendelkezés végett.

A' pestbudai hangász-egyesület jelen évi Vidik 's utolsó müelőadása jövő vasárnapon (apr. 25.) délutáni ötödfél órakor lesz Pesten a' k. városi nagy redutteremben. Belépti jegyeiket a' t. cz. egyesületi tagok általvehetik biztosító-lapjaik előmutatása mellett f. h. 23 és 24kén Pesten egyesületi pénztárnok Klausz E. L., 's Budán Miletz I. urnál, előadás napján pedig csupán az egyesületi írószobában.

(Ő-'s illetőleg újdonság a' pesti ref. főiskola ügyében.) Többektől figyelmeztetvén azon hiányra, hogy midőn a' pesti reform. főiskola létrehozásában munkálkodó választmány egész személyzetét a' Jelenkor f. e. 6k számában megirtuk; sem akkor, sem azóta nem közöltetett az egyházkerületi közgyűlés azon végzése, melly a' 20 tagból álló teljes hatalmu választmány munkálkodásának irányt ad, 's folytonos intézkedéseknek alapszabályul szolgál. Általlátjuk az észrevétel helyességét, 's nehogy a' választmány által különben is elvül kitűzött nyilványosság ellenében, a' kívánt közlés elmulasztásával szándokos rejtegetés gyaníthatassék: azért szükségesnek 's egyszersmind az ügy barátira nézve érdekesnek tartjuk az említett végzést magában foglaló jegyzőkönyvi kivonatot egész terjedelmében közleni, úgy a' mint következik:

Kivonata az 1841 évi január 12kén 's köv. napjain Pesten tartott dunamelléki hely. hitv. egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének. Mult 1840-dik évi jun. 15kén 's több napjain folytatva tartott egyházkerületi közgyűlésnek a' Pesten állítandó főiskola tárgyában hozott végzése 's annak következtében a' négy f. t. egyházkerület szintazon évi sept. 9. 's 10dik napjain Pesten tartott fő conventjének azon iskola föllállítását helyeslő, 's a' szükséges alaptökének összeszerzésében is segédkezetek nyújtani ígéro kegyes határozata felolvastatván, Végeztetett: Minthogy az 1839dik évi nov. 10kén Pesten tartott kerületi közgyűlés 6dik számú végzésében kinevezett küldöttség azon javaslata, hogy az említett nagyszerű czél gyakorlati kiviteleire egy középponti állandó választmány titkos szavazatokkal alkottassék, a' felhozott júniusi végzésben már elfogadtatott volna: annál fogva gyűlés tagjai által m. gr. Teleki Sámuel ur első, gr. Ráday Gedeon és Fáy András uu. pedig helyettes-elnököknek, továbbá választmányi tagokul t. cz. Ágoston József, Bakos Ambrus, b. Bánffy Pál, Bajkay Endre, Dobos János, Erdélyi Ferencz, Fáy György, Fényes Elek, Fitos Pál, Fogarassy János, Ilkey Sándor, Kapeczy Tamás, Keck Dániel, Madarassy László, Magyar Kossa Sámuel, Nagy István, Nyáry Pál, Patay József, Réso Ensel Sándor, Sárközy Kázmér, Szabó Károly, Szekrényessy Endre, Szeles Sámuel, Szilassy György, Szücs Lajos, Török Pál és gr. Wartensleben Ágoston uu. titkos szavazattal megválasztatván: teljes fölhatalmazással megbizatnak és kéretnek arra: hogy a' megkívántató alaptökének aláírás útján összeszerzésére 's általában az intézet létrehozására szükséges lépéseket, a' már egyházkerületileg elfogadott 's ezenel is megerősített javaslatban előadott módok szerint haladéknélkül megkezdjék, 's mindent, mit ez üdvös cél elérésére, a' körülményekhez képest jónak és hasznosnak találандnak, biztosan elkövethessenek, munkálkodásaik rendéről 's eredvényéről a' kerületi közgyűlést időnkint körülményesen tudósítandók; mellyre nézve a' választmányi ülések jegyzőkönyve, — melly az egész hazára jótékony hatású közintézet létesítésében a' késő maradeknak is érdekes történeti adatokat nyújtand, 's a' kegyes pártfogók és alapítók neveit 's jótéteit örökítendi, — rendszeren és nagy pontossággal vezetendő 's időnkint a' kerületi közgyűléseknek hiteles formában beadandó leszen. Minthogy pedig a' kitűzött nagy czél kivitele a' választmány folyvásti munkálkodását megkívánja; azt azonban, hogy az egyházi és világi renden levő nemcsak helybeli, de távolabb vidéki tagok is valamennyi ülésre megjelenjenek, legjobb szándék mellett is kívánni és teljesíteni nem lehetne: annál fogva elnök uu. belátására hagyatván az, hogy a' választmány minden tagjait melly időszakban, esetekben és dolog végett híják-össze; többire a' folyvásti intézkedésekre 's határozatokra nézve az elnökkel együtt csak hét tagnak jelenléte is elegendőnek ítéltetik. Mi a' bejövendő akár alapítványi, akár gyámolítási pénzeket illeti: jóllehet az alapszabályok értelmében senkitől addig, míg a' megkívántató egész pénzmennyiség aláírva nincs, az ajánlat befizetése nem kívánatik; azon esetre mindazáltal, ha némely jötevek előre és önkint be akarnának fizetni, oda útasítatik a' választmány: hogy az efele pénzek bevételére; 's a' javaslatban kitett 's elfogadott módok kezelésére, maga kebléből egy, teljes biztosítást nyújtandó ideigleni pénztárnokot és ellenőrt, úgyszinté a' szükséghez képest egy vagy több jegyzőt válasszon, az írószközök megszerzésire, levelezésekre, nyomtatásra és más szükségre fordítandó költség, valamint az irnokoknak a' teendő munkához aránylag kiszabandó díjai addig is, míg a' befolyó pénzekből ezek kitelnének, a' választmány valamelyik szí-

ves tagja által előlegezendő, 's minélelőbb kamatostul visszaadandó pénzből levén fizetendők. Végtére a jelen határozatról valamennyi választmányi tag, különösen pedig azok, kik megválasztatásuk alkalmakor a gyűlésen jelen lenni akadályoztattak, a jegyzőkönyvi kivonat közlésével a végett értesítettnei rendeltetnek: hogyha valaki a megbízatást bármely okból nem fogadhatná el 's a választmányi dolgokban tanácskozással és munkával részt venni nem kívánna: azt az ebből származó hiány kipótolhatása végett a mlgos elnöknek azonnal írásban jelentse-meg. *Följegyzette Bajkay Endrem. k. a főtisztelt egyházkerület világi főjegyzője.*

Csanádi megyés püspök Lonovics József ö. exc. Temesmegyéhez küldött levele a vegyes házasságok ügyében. Tek. KK. és Rk! Bizonyos magányos tudósításokból értem a t. KK. és Rdek minapi közgyűlésükön hozott abbéli határozatát: hogy én ugyan a vegyes házasságok ügyében papjaimhoz bocsátott főpásztori levelém visszahuzására bíróilag intessem meg; papjaim pedig, kik a vegyes házasságokhoz a másképp szokott egyházi szertartásokkal járulni nem akarnának, az e végre különösen kirendelt törvényszék által mindannyiszor 6 száz for. büntetésben, mely bizonyos előrelátott esetekben rám is ki lenne terjesztendő, marasztassanak el. Minél szerencsésbének tartám magamat, hogy ns megyéjük keblében eddig viselt főpásztorságom ideje alatt minden özszeütközést, minden kellemetlen surlódást gondosan kikerülve a t. KK. és Rdek osztatlan bizodalma és szivességét megnyerhettem; s minél örömebb kívántam minden alkalommal tanusítani azt, mily méltó becsben tudom ebbeli jószágukat tartani: annál fájdalmasb érzést szült bennem azon váratlan határozat sanyaru léte, 's annak tudatására választott módban azon figyelem hiánya, melylelegyik törvényhatóság a másikkhoz — mert szent hivatalom 's a törvény csekély személyemet is azzá tevő — értekezéseiben kölcsönösen viseletni szokott; 's csakugyan ez utóbbi tekintetben törvényes állásomnál fogva köteles vagyok azt teljes tisztelettel kijelenteni: hogy mivel én csupán egyházi körömben, főpásztori tisztem teljesítésében tett intézkedéseimre nézve a t. megye hatósága alá nem tartozhatom, a' hozzám intézett, de általam mindaddig nem vett bírói intéz. jogsz. gégét nem ismérhetem el. Föl kell tennem: hogy szóba vett körlevelem egész kiterjedésében a t. KK. és Rdek közt kevesen olvasták; másképp, örömet hiszem azt, nem jöttem volna azon szomorú helyzetbe, hogy midőn annak visszavonására szorgalmaztatik: vagy a ts. Kkal és Rdekkal jöjek ellenkezésbe, ha kivánatjoknak nem engedek; vagy lélekisméretemmel, ha engedek. Említett körlevelém egész tartalma nem egyéb, mint a' kath. egyháznak a' vegyes házasságokat illető, közönségesen elismert 's kezdet óta állandóan főtartott tanítmánya, ettől újabb időkben egyes eseteknél, 's többnyire némi melegséggel szolgálható körülményekben eltávozott ugyan a' honi clerus: de magát az elvet tudta is, tanított is. 'S miután a' legközelebbi események 's az egyház legfőbb pásztorának több rendbeli ünnepélyes 's az egész kath. világ által tisztelettel üdvözölt nyilatkozási benne is fölbreszték kötelessége érzetét; 's miután a' kath. tanítmányokra nézve egyes egyházaknak bármédig tartott ellenkező szokása mellett is az elévülésnek helye nincs: nem lehet az ellen kifogás, ha a' tagadhatlan elvekkel egybehangzólag gyakorlatban is oda lép viszsza, honnan eltávoznia soha sem kellett volna. Minthogy tehát főpásztori levelém foglalatja csupán egyházi, 's ekkint kizárólag hatáskörömhöz tartozó tanítmány- és szertartásbeli tárgy körül forog; illyenmüekre nézve pedig papjaimat oktanni, inteni, utasítani szintolly szoros kötelességnek tartom, mint elidegeníthetlen jogom van; 's egyébkint is abban a' vegyes házasságoknak törvénytiltotta akadályoztatását teljességgel nem célzom, hanem intézkedésem csak azok kötése' formáját, melyről a' polgári törvény sem nem rendelkezett, sem nem rendelkezhetett, illeti: azt a' nélkül, hogy a' kath. religio szabályit föl ne áldozzam, 's a' kath. egységtől el ne szakadjak, viszsza nem vonhatom. — Ha hibáztott is előbbi gyakorlatában a' clerus: de legszen- tebb kötelességét árulná el 's a' hívek botránnyává válnék, ha bármily tekintetből még az elismert hibában is következetes kívánna lenni. — Nem valamely új főpásztori rendelet, hanem változhatlan kath. elvek forogván fön ez ügyben, ezek helyes létét senki más, hanem egyedül azon egyház határozhatja el, mely honunkban lételet, állását, hatáskörét nyolcz század óta alkotványos törvényink által tartja biztosítottnak. — Az egyház szabadsága 's a' lélekisméret jogai olly tiszteletre méltók: hogy azok sérthetlensége még azoknak is érdekében fekszik, kiknek religiója enyémtől különbözik. Ha szerencsém volna a' t. KK. és Rdek határozatát birni, örömet kiterjeszkedném annak gyám-okaira. Lehet azonban gyanitnom: hogy abban a' t. KK. és Rdek az áldásnak a' vegyes házasságoknál megtagadása által az 1791ki 26dik tör. czikkelyt sértve, erre pedig az 1647ki 14ik t. czikkelyben szabad büntetést alkalmazhatónak találták. Nem szándékom itt fölhozni azokat, melyek e' tárgyban a' mult országgyűlésen kimerítőleg 's legalább a' nm. Főrendekre nézve meggyőzőleg előadtak. Csapán egy észrevételt kívánok tenni, melyet e' kérdésre nézve azoknak is érdekében fekszenek vélek. — Midőn az említett országgyűlésen ugyancsak illyenmü tárgy forogott fön, a' nm. Főrendek felszólították a' t. KK. és Rdeket: hogy a' vegyes házasságok jövődö kötésére nézve indítványoznának egy olly törvényjavaslatot, mely egy részről ugyan az 1791ki 26dik t. czikkelynek a' vegyes házasságok akadályoztatását tiltó rendelkezését ezentul is épen fentartsa, de egyszersmind más részről azok kötésénél a' cath. clerus lélekisméretét minden erőtetés ellen biztosítsa. Kik is e' felszólítás következtében azon törvényjavaslatot közlék, mely szerint kijelentetvén az: hogy „az eddig egyházi áldás nélkül, de kath. lelkipásztor-előtt kötetett vegyes házasságok különben is erőtlenek“, jövődöre az határozatuk: „hogy a' vegyes házasságok a' völégény lelkipásztora előtt ennek egyházi szertartásai szerint köttessenek“. Sőt miután a' főrendi válaszban felszólítottak: hogy a' szerkesztésből az „egyházi szertartások“ említése azon okból hagyatnék ki, mivel az azok iránti rendelkezés nem a' polgári törvényhozás, hanem az illető egyházak köréhez tartozik, e' kihagyásban megegyeztek, 's az országosan elfogadott t. javaslat ő fels. kegyelmes színe elibe terjesztetett. Már midőn a' t. képviselői tábla a' nm. Főrendek okkal támogatott egyszeri felszólítására ama' szerkesztésből az „egyházi szertartások“ említését kihagyandónak vélte, ezáltal nemcsak az egyház ezek iránti rendelkezési jogát, hanem azt is elismerte: hogy azokról az idézett 26ik t. czikkely sem rendelkezhetett. — Továbbá mivel a' törvényjavaslat azon szándékkal 's értelemben tétetett 's terjesztetett föl: hogy a' 26dik t. cz. szabálya szerint a' vegyes házasságok akadályoztatása valamint eddig, ugy ezentul is tiltott legyen, ha az országos Rdek véleménye szerint azt, hogy jövődöre a' vegyes házasságok egy része az evang. lelkipásztorok előtt 's így a' kath. lelkésznek minden közbejövetele és szertartási nélkül köttessék, azoknak akadályaul nem tekinthetni; ugy hiszem, nem állíthatni a' katolikus plébánosokról is, hogy a' vegyes házasságokat a' fenálló törvény ellenére akadályoztatnák, midőn azok érvényesítéséhez, habár egyházi szertartások nélkül, de mégis jelenlétükkel, melyet mind az egyházi, mind a' polgári törvény elégségesnek tart, járulnak, 's ekkint többet tesznek, mintsem jövődöre ama' törvényjavaslat szerint lennének teendők. Mi pedig a' büntetést illeti: miután az 1791ki 26dik t. cz. azt világos szavakkal egyedül csak a' templomok, paplakok és iskolák elfoglalására szorítja; miután az 1647: 14dik t. cz. a' vegyes házassá-

gokról 's azoknak kielőtti 's mimódoni kötéséről egy szót sem foglal magában; miután továbbá a' fenyítő törvények minden pallérozott nemzetnél legszorosb értelműek, 's azok betűjén tul minden, bármily kis büntetés menthetetlennek, mert az önkény szüleményének tekintetik; miután végre sem a' religióbeli szabadsággal, sem a' lélekisméret jogaival, sem pedig századunk állásával meg nem egyeztethető, hogy valamely lelkipásztor terhes pénzbeli büntetés által lélekismérete ellenére kényszeríttessék olly egyházi szertartás kiszolgáltatására, melynek értelme, foganatja csak ugy képzelhető, ha benső érzésből ered; 's melynek bece csak azoknál lehet, kik annak erejében hisznek, 's melyre a' vegyes házasságoknál egyik félnek ugyan sem szüksége sem joga nincs, másik pedig a' büntetésre szánt lelkész meggyőződése szerint számot nem tarthat, 's rendszerint nem is tart: ezen büntetés-szabást annál sérelmesbnek tartom, minthogy a' mult országgyűl. ugyanilly ügy tárgyalatásánál a' t. képviselői Rdek a' büntetést surgetendőnek nem vélték; a' nm. Főrendek pedig helyét még a' sérelemnek sem találták; 's az rák nézve annál fájdalmasabban hat, minthogy kedves honomtól távol esve szeretett papjaimat, ugy mint kívánám 's tartoznám, tanácsal, vigasztalással 's védelemmel nem támogadhatom, 's minden esetre velők zivataraikban közelről nem osztozhatom. Tartozom azonban nekik 's magamnak szoros kötelességem szerint azzal, hogy miután a' t. KK. és Rendeknek a' vegyes házasságok tárgyában minap tett közgyűlési határozatát mind magamra, mind clerusomra nézve törvényen alapultnak el nem ismérhetem, sőt azt az alkotványunk ótalma alatt álló egyházi jogok tekintetében fölöttébb sérelmesnek találok, az ellen 's annak minden lehető következményei ellen ezennel ünnepélyes ovást tegyek. Többnyire megkülönböztetett tisztelettel vagyok a' t. KK. és Rdek kész köteles szolgálója Romában, febr. 25kén 1844. Lonovics József, csanádi püsp.

Ré v - Komárom. Igen érdekes utolsó megyegyűlésünkről köv. közlünk a' Jelenkor 28. száma — y — leveléhez pótlékul 's igazításul: Zala győzött nálunk is. A' szőnyegre került vegyes házassági ügyben felolvastattak Vas, Zala, Pest, Esztergom megyék levelei, olvastatásukkor az elsőket indulatos rivalgásokkal üdvözölték, az esztergomi is reményt- haladta éber figyelemmel 's méltánylattal végig hallgattatták; de ezen méltánylás az esztergomit védők minden tekintetben alapos szónoklataikat végig nem követte. Az indulatos zajongások átronták a' korlátot, melyet m. elnökünk lelkes beszédével törekvők a' tárgyekezdétnél vonni; a' vihar szavat emelt, és szerencsés volt az ügy embere, ha beszédét a' láрма daczára elmondhatta. Az egyházi részről b. R. S. esztergomi kanonok ur első emelt szavat, kinek fontos tartalmu beszéde volt talán egy, melyet a' párt csendre méltatott. Utána a' helybeli lelkész és prépost a' tárgyhoz illőleg alaposan 's több oldalról fogva fel a' kérdést szónokla, de mivel nem Zala szellemétől volt ihletve, sajnálhatni, hogy némelyek egyoldalunak találták a' szöveget, mely azonban nem volt az, de olly türelmes kihallgatásban nem részesülhete, minőt az ellenfél sok, — a' szó szoros értelmében — egyoldalun beszédnek adott. A' jelen volt számos kath. papság közül sok jelentkezővel szólásra, az említetteteken kívül ahoz kevesen jutottak, kik, mintszinte a' pásztori körleveleket védő némely világi bírak, az ellenfél zajos békétlensége által előadásukban illetlenül gátoltattak. — Az ellenfél kitünőbb szónoka volt P. D. ur, 's a' tárgyban olly türelmes szellemü beszédet csak e' köztiszteletü férjfitől várhatánk. Szavat emelt B. megyei ismeretes szónok is, 's tulságig ható elménczkedésivel 's avultt gunymondásával a' pártfelet számtalan éljenzésre 's kacajra hevitte. Más nap vegyestagu törvényszék alakítottak, mely a' bajok orvosolhatóságukig az áldás-megtagadás esetében az 1647: 14et hozza gyakorlatba. Továbbá felolvastattak helybeli hely. és agost. gyülekezetek nevében a' helybeli lelkész ellen nyújtott vádiratok, mintha t. i. ő erőtetve nyert volna 3 rendű vegyes házastól, kik közül egyik pár már hét év előtt lépe házasságra, tétértvényeket; ugyszinté egy löle meg nem áldatott vegyes házasság tárgyában: mely vádatok ő, kivéve egy megáldás nélkül kötetett vegyes házasság valódi esetét, ünnepélyesen, alaptalan 's igaztalanoknak nyilvánított, mivel az illető felek e' vádakról mitsem tudván a' legszebb békében élnek egymással, mire is a' vádolt maga tisztí vizsgálatot kért. Zala vármegye azon felszólító körlevelére, miszerint az 1648: 6 's 1723: 55 törvényeziknek onnan eredő sérelme minélelőbbi megszüntetésére: hogy az ország primása az esztergami érsekség mellett a' veszprémi püspökséget is kormányozza, Komárom KK 's Rdei ugy értesítettvén: hogy föls. urunk esztergami érsek öhgségét a' veszprémi püspökségnek kormányában 's javainak birtokában az általa folytatandó nagy építések költségei tekintetéből 's csupán három esztendőre hagyta meg, minthogy ezen határidő már különben is vége felé közelget, azért ő felségéhez az uttal felirást intézni nem kívántak 's e' pontra nézve -y-levelező 28dik számbeli hibás tudósítását ekként szükség megigazítani.

G y u l a j Zabolcsban tavaszelo fogytán. Megyénkben több város és helység, hogy ujonczadasi tartozását katonai pályára lépni vágyókkal elláthassa, ujonczokat fogadott, 's azok közt nálunk is mult hó utolsó napján az isteni szolgálat utáni órákban a' beállott böjt daczára megpenditvén két hajtókás hangszink hangszereiket nem több mint 2. óraig tartott hazai vig zene eljátszatasára tizenegy adott kezét az e' tárgyban megbizottnak, még pedig nem szesz italoktól elkábítás után, sem erőtetések közt, hanem a' haza 's fölkezt ap. királyunk iránti szeretetből, mit eleve lelkészink üdvös beszédeikkel beléjük csöpegetni képesek valának; hála nekik! —

(A r a d. f. évünk teletszakán.) Jelen az idő, melyben a' haza fiai magasan érző keblökben feszült figyelemmel kísérik a' haza 's nemzet emelkedését. azért városunk anyagi és szellemi állásából is néhány vonást kiemelni talán nem lesz érdektelen. Nem lehet eléggé örvendőnk, ha városunk egy évtized óta soha nem esüggedő anyagi előhaladásának nagyszerü eredményeit megtekintjük. Magosra emelkedő épületink száma mindegyre növekszik; utcáink kövezettek, 's jól világosítottak; értelmes mesterembereket birunk, kereskedésünk virágzó, mi a' váltó-törvényszék felállításával bizonyosan még nagyobb fontosságra emelkedik. — Mindezek városunk anyagi jollétét jellemzik, melyek által hazánkban kellő tekintetet vihat ki magának. Dicsérettel kell továbbá szolanom városunknak szép művészetek iránti hő szeretetéről, mi fényes tettben mutatkozott, midőn az ének- 's zeneiskola megalapították. Most pedig legközelebb vivó intézet alakult, melynek részvényesei három évre kötelezék ma-

gokat a testi erőből ügyességet fejtő ezen szép mesterség tanulására. De mindezek felett örömteli érzéstől hevülve kell említenem a most legközelebb létrehozott olvasó társaságot, melyet t. t. Fábán Gábor m. t. társasági r. tag e század korlelkének hathatósan sürgető jelszavára — mint az ész 's műveltség kifejlésének legcélszerűbb eszközét, indítványozott. Ezért a tisztelt indítványozó urnak ebbeli fáradságtól 's csüggedést nem ismerő munkáságaért mi szóval köszönetünket eléggé nem nyilváníthatjuk. Ezen elkerülhetlen szükség felőli meggyőződés, a minden szépet 's dicsőt tisztelve ölelő keblekben számos viszhangra talált, 's az indítvány mint egy százötven részvényestől elragadó örömmel fogadotva mult hó elején létre is állott. Vajha ezen egyesület sokáig virágozhatnék, mert önművelés a kincsek kincse, 's nem annyira roppant fegyveres erő, 's büszkén diszlekedő paloták teszik a valódi nemzeti jóllét talpkövéit, mint a józan ész korlátjai közé zárt köz műveltség. Csupán egy ohajtásunk van még, miután oly régen vágyunk, de a mellynek eléréséhez négy év előtt még reményünk sincsen, hogy t. i. valahára magyar színész társasággal bírhatnánk! Valóban meg nem magyarázható, mi okból? városi előjáróságunk, melly különben mindent hévvel ragad, mi városunk fényét neveli, a nemzetiség oly nagy fontosságu, 's korszerű ügyét közönyösen, 's hidegen veszi; mellynek csálhatlanabb bizonyosságát nem adhatá, mint midőn 1839-dik évben színházunknak Thalia német hőseit öt évre lekötözték. Nem czélem a tisztelt városi előjáróságot feddő vagy rágalom-szóval illetni: mindazáltal a nemzetiség rovására tett ezen oda-engedésének káros okszerűtlenségét szó nélkül nem hagyhatni. Azon elvitathatatlán 's gyakorlatilag bebizonyított igazságoni kétkedésen: hogy nyelvünk terjesztésének egyik legcélszerűbb eszköze a nemzeti színház, már tud lehetnénk. 'S így fölösleges fejtegetni is, mit nyert volna nyelvünk, ha szinpadunkon magyar szó hangzik vala, különböző ajku, de nyelvünkől nem idegen városi közönségünkre nézve. Most azonban szinpadunkról öt évre száműzött nyelvünk vesztégsége, a különben is városunkban annyi nehézség között fejlődő nemzetiségen milly súlyos csapást tön, nem nehéz átlátni. De hagyjuk el a vesztesség számolgatását, ugys sok volna, 's lássuk azon két nevezetes okot, mellyekkel némelyek a városi előjáróság igazolására a német színésznek magyar feletti pártolását támogatni szeretik. Az első, mit oly nagy fontosságúnak kiáltoznak, ez: hogy német szinmutatványok élvezetéhez szokott közönségünk pártfogására magyar színész társaság nem számíthat. Egy oly közönséget, mellynek több mint fele érti 's beszéli nyelvünket, melly közt nem kevés számmal vagynak lelkesek, kiknek a haza 's nemzetiség felvirágozásaért magasan dobogó nemes kebel juta, egy illy városi közönséget mondom a nemzetiség kifejlődésére nagy befolyású és szinte nélkülözhetlen magyar színész pártolása iránti részvétlenségürl vadalni alacsony rágalom. Onnan nem lehet következtetni részvétlenségünket, hogy olykor a hozzánk betért vándor csapatoknak teli színházat nem szereztünk. Nem, mert az évnék csak nyári szakán látogathatván meg bennünket, nem bírtak oly művész készséggel, hogy közönségünk egyéb mulatságtól megvonva magát a színházat látogatta volna meg. 'S épen ez a második védők, mellyet a német színész pártolói használnak, hogy t. i. nincs magyar színész társaság, melly közönségünk izlésének megfelelhete. A városi előjáróságot még akkor sem lehet menteni, ha megengednők, hogy ezen utóbbi ok valósággal áll; mert ha még 1839-dik évben izlésünket kielégítő színész társaság nem létezett is, miképen tehette azt fel a városi előjáróság, hogy öt év előtt nem is létezendik? Könnyű átlátni, hogy az utóbb említett védők kisségunyos, minő csak a nemzetiség iránt elfogult szük elméből származhatik. A mostani német színészek schröderi művészi tökélytel bírnak e? hogy magyar színészek árnyékaik is alig lehetnének. Valóban nincs mit irigyleni tőlük, az egész társaság, egy közönszerű szini jártasságú férfi 's nő egyedet kivéve, igen ott áll, hol vándor csapatunk, sőt némely része még alantabb. Elmondanám e helyütt végre, miként lehetne a mostani németnél sokkal jobb színész társaságot alakítani; de idő előtt pusztában elhangzók volnának szavaim, négy év még sok idő, az alatt talán majd szólандok. Rósa Ferdinánd.

Arad Tavaszeli utóján. Az élvezet sok oldalúságának megfelelőleg érdekdúsak valának Tavaszelnék néhány napjai. A kéjelní szerető vialgom embere, a nemes buzgalmu haladás barátjával egy iránt élvezhető a szenvedélyének tömjénező örömeiket, míg az élet sáfárja előre számítani szerető tanjának tapasztalását követve jobbadán borongani érzi tiszta lelke derült vágyait. Első vala, mi szokott egyformaságunk unalmit változtatá, ujonczink búcsuja a megye méltóságához illő diszszel 's kegyességgel ünnepélyesíve. Az elmenevelt előzte nap ujonczink a helybeli ezred zenészkara kíséretében a megye háza előtt megjelenvén az ezred lelkésze által a megyei tisztviselőség jelenlétében a Haza szeretetére, Felség iránti hűségre, 's tántoríthatatlan vitézségre lelkesen buzdítatva, 's a megye atyáskodó gondoskodásáról biztosítatva bocsáttattak honvédelmi pályájokra. Másnap hasonló ünnepélylrel kísértettek a város széleig, honnan a megye által rendelt előfogatok által a szomszéd megyéig vitettek. Voltak, kik könnyeztenek, voltak kik vigadának, voltak a sors rendelését megindulás nélkül tőrők; általányosan pedig magyarinknál, kik nagyobb részint huszárokká lettek, feltünőbb volt a vialgom és sorssali kibékülése, ellenben oláhságunk reszketett, és sirt főlelmében; ez is oklevél, a népnevelés szükségét tanító. Ezt követő sok jótékonyaságú aszszony-egyesületek által czélba vett kisdedovó intézetünk hasznára növendék lánykáink által e hó 19-én adott, 's mintegy 500 vft. hasznot hozott zsenge szini mutatvány német nyelven! A czél szentsége tilti kellőleg megróni e hon elleni bünt, figyelmzettjük azonban a szép lelkü intézkedőket, szüléket 's mentorokat, hogy ajtó küszöbénél az idő, mellyben a magyarul nem tudó honleányt a pusztába számkivetett sorsa érendi. —

Munkács tavasz hó 6-án. Helybeli, legyőzhetlen akadályok miatt az összeírás előbb nem történetvén, Bereg megye a megajánlott ujonczokból

rá háramlott 378-at (melly számban néhány pótlólag besorozandó is foglaltatik), csak tavasz hó 5-én adhatá ki. Kulesul az összeírt ifjak száma vétetvén, minden 10-ára egy ujoncz esett. — A kiküldött választmány Munkácsot és Beregszászt tüzte ki foglalkodási pontul, 's két hétig tartott munkálkodásiban a törvény szelleméhez szigoru ragaszkodást használván vezérelvül, az által a kötélléi fogdozáshoz szokott adózókban tiszteletet a törvény, bizalmat annak végrehajtása és végrehajtóji, és szeretetet a haza iránt iparkodék gyarapítani. És valóban! a szigoru igazságszolgáltatás 's őszinteség bizalmat, megnyugvást ébreszte a még batoratlanul 's bal sejtések közt megjelentekben; felajánlást, nyugtot, és fájdalomknak enyhülését azoknál, kiket honvédelemre hívott meg az önhuzta koczka. Vidító volt nézni a tiszaháti ifjuságnak szüleik, rokonaik 's nézők tarka vegyületével szaporított tömegét, midőn lenge szél lobogtata nemzeti színű zászlajával, kedvélesztő zene mellett vonult a megyeház elibe. Minden járásban több helység állított önkénteseket; voltak ollyakat állító egyes családok is, 's találkoztak ifjak, kik szülőhelyökért, v. azért, mellyben neveltetének, dijkivánát nélkül soroztaták be magukat, 's nehezen bírhatták arra, hogy nem dijgyanánt, de szives hála tanujelül fogadjanak el utiköltséget. Némelyek díjokat szüleik, rokonaik segéllésire adák; mások biztos helyeken tőkésítették, 's az illy összegek felett az árvai törvény-szék örököndik. A zsidóság egész illetőségét önkéntes sorsosiból állítá ki. A meg nem jelentekre törvényes büntetés vár; másokat, kiket állítás alatt előkerítének, ha alapos ok nem menté tettöket, a büntető Nemesis keze azonnal lakoltatá. Búsligeti. —

(Ipar- 's tözszerűg.) A nagyheti vásár Győrött a zsidók összeütközö husvétü ünnepei miatt nem volt olly élénk, mint különben az idő és utak jósága méltán reményllették. Szarvasmarha kevés volt a vásáron, de annál több ló, mellyek közt több igen szép is találkozott. A termékek közepára köv. arányzatban mutatkozott: göboly párja 270—380 fr, jármos ököre 250—325 fr, tehén darabja 70—100 fr, borjúé 8—15 fr, bányéé 1 fr. 45 kr. — 3 fr, ökör-bőr párja 50—60 fr, tehéné 30—40 fr, lóé 10—19 fr, borjúé 5—9 fr, juhé 2¼—3 fr, szalonna mázsája 50 fr, hájé 60 fr., kenderé 23—28 fr, gubacs köble (120 fontjával) 25—30 fr, óbor akója 10—12 fr, ujé 6—8 frt, váltóban. — Aradon a virágvasárnapú vásárt ezuttal a jobbak közé számíták, mit leginkább az igen kedvező időjáratnak tulajdoníthatni. Gyárosak 's nagykereskedők igen jó vásárnak örvendeztek; a gyalog-vásár azonban általányosan a léhábbak közé számítható. Marha kevés volt a vásáron, de igen jól kelt. Felvidékről igen kevés vásáros érkezett.

A m e r i k a.

(Gutierrez Estrada Mexicoban királyságot akar.) Bizonyos Gutierrez Estrada mexicói előkelő ember sokat utazván a régi világban, annak szabadítékos levegőjét annyira megszerette, hogy szabad polgártársinak egy röpiratban alkotványos királyság-felállítást javasol, mint egyetlen egy eszközt, melly által a fejtelenségnek, 's az örökös nyugtalanságnak vége szakadna. Azért is felszólítja az elnököt, hogy nemzeti gyűlést tartson, melly egy külföldi herceget híjon meg a mexicói trónra. Nagy erőköddel igyekszik megmutatni, hogy az, mi az éjszakamerikai egyesült statusokban élet és erő kutfefe, az Mexicoban elerőtlenülés és halál magva. A röpirat nagy figyelmet gerjeszte, 's a mexicóiak bámulnak, mint zavarhatta meg a jámbor ember fejét annyira az európai levegő. Sokan a kormányt, azért hogy megbuktathassák, még azon gyanuba akarták hozni, mintha ez is osztoznék Gutierrez Estrada nézeteiben; az elnök azonban összehívta a kamrákat, 's a jámbor tervezőt népfőlségsértés vádjá alá veté, a röpirat minden található példányit elkoboztatá, 's Estrada csak elbujás által kerülheté ki az elfogatást. Az elnök egyszerűsmin nyilatkozványt bocsáttott mind a nemzethez, mind a hadsereghez, mellyben kijelenti, hogy Gutierrez nézetiben legkevésbbé sem osztozik, sőt azokat, mint a köztársaság felforgatására törekvőket kárhoztatja. — M'Leodet még nem eresztették szabadon, de minden oda mutat, hogy nem sokára szabadon bocsáttják. — A marylandi tanács küldöttsége daczos és kihívó hangon beszél Anglia ellen, 's a kérdéses határirtokot egészen Amerikának követeli. —

Spanyolország.

(Espartero mentegetőzése.) Az Eco del Comercio legujabb számában Espartero nevében Linage oda nyilatkozik, miszerint Espartero koránsem igényli a kormányzóságot, hanem házi nyugalomra szeretne visszavonulni; honnan mindazáltal minden pillanatban kész leendő kivont karddal előállani, mihelyt hazája karját kívánni fogja. Egyébiránt, ha a cortes másképp találna vele parancsolni, ugy ő kész leszen ugyan engedni, de csak azon esetben, ha e parancs azon véleményivel megegyezik, mellyről ő Spanyolország boldogsága iránt legbensőbbleg meg van győződve. Ha pedig ellenkező okok miatt a cortes kívánatit nem teljesíthetné, akkor böcsülettel vonuland vissza nyilvános pályájáról, a nélkül, hogy hazája iránti köteleességit legkevésbbé megsértené. A Correo Nacional azonban kevés hitelt ad Espartero e mentegetőzésinek, 's nyiltan kimondja, hogy a fővezér népszerűsége már végkép megszűnt, 's ideje valahára azon fényes pályáról lemondania, mellyen olly sokáig tudá magát föntartani. —

(Szomorú pénzügyi állapot.) Madrid, april 1-sején: „A mai cortesülés választmányt nevezé ki a kormányzósági kérdésben indítványtételre. Linage levele, mellyben Espartero szándékának tisztaságát mentegeté, újabb párthiveket szerze azon cortesfelekezetnek, melly katonai kényuraságtól retteg, és azért minden áron 3 vagy 5 tagu kormányzóságot törekszik kivíni. Azonban számosan vannak mégis, kik a kormányzóságot inkább szeretnék egy jeles férfinban öszpontosítani, mivel az ország jelen szomorú állapotjában az egységet 's azzal járó gyorsabb erőfejlést czélszerűbbnek tartják. A sajtó nagyobb része is illy szellemben nyilatkozik, 's támogatásul az 1837-iki alkotvány 57-dik cikkét közli, melly szerint azon esetben, ha „a király nem képes köte-

lességit teljesíteni, vagy kiskoru, a' cortes mindenkor egy, 3, vagy 5 tagu kormányzóságot nevezzen ki." A' föllengősdiek azon része, mely Espartero-tul szabadulni szeretne, mindenek előtt a' költségvetés vitatását sürgeté, reménylven, hogy a' pénzügy szomorú állapota ellenségeket szerzend a' kormány, 's az ingerültség szaporítani fogja pártjokat. Reményök azonban nem teljesült, ámbár a' költségvetés vitatásakor kitünt, hogy a' most folyó évben mintegy 221 millió realnyival haladandják meg az országos bevételt a' költségek! A' pénzügy annyira ment már, hogy Izabella királyné háztartási költségeinek harmadát is kormányzati kiadásokra fordítják, 's Krisztina királyné mult évi december óta fillért sem kapott a' számára rendelt 12 millió realnyi évpénzbül. —

Anglia.

(A' zsidók az alsóházban újabb szabadjékok nyerne.) Martz. 30ikán az alsóházban a' zsidók legalább némi fölszabadjítása jöven szönyegre, Divett 3-szori fölolvastatását indítványozá azon törvényjavaslatnak, mely az alderman-hivataloki átvételnél e' mondást „keresztény hitemre“ kihagyatni kívánja, mivel ez által a' zsidók e' hivatalokból tetteg kizárattak, holott sheriffé minden zsidót meg lehet választani. Gladstone az indítványt ellenzé, mivel véleménye szerint a' zsidók hatósági tekintetben megnyert fölszabadjítás után azonnal politikait is sürgetni fognak, 's aztán jogszerűleg senki nem gátolhatná, hogy parlamentben is ne foglaljanak helyet. Kifejté továbbá a' szónok, mi-kép keresztény országban zsidó vallásuak nem viselhetnek hivattal, mivel például az angol parlamentben is naponkint keresztény imádsággal kezdik meg az üléseket, 's mindenütt az igaz vallás kiterjesztéseért történnek könyörgések, 's e' vallás nem a' zsidó, hanem a' keresztény. Minél böcsületesb tehát a' zsidó, annál kevésbbé fogja valaki tőle kívánhatni, hogy a' keresztény vallás terjedéseért könyörögjön, 's azért keresztény országban a' zsidók hivatalviselésre egyáltalában erkölcsileg alkalmatlanok, ámbár különben talán sok keresztényénnél kitünőleg jobban fognak a' rájuk bízandó hivattal kezelni. Végre azon nézetét fejezé még ki a' szónok, miszerint ez esetben a' római katolikusokat a' zsidókkal egyenvalba épen nem hozhatni, mivel azok csupán egyes tanokban különböznek a' protestansoktól, de egyébiránt szinte keresztények, 's oly nagyszámúak, hogy további elnyomatásuk legnagyobb jogtalanság lett volna az angol protestans törvényhozás részirül. (Halljuk! a' ministeri oldalról.) Zsidó ellenben csak mintegy 18ezer létezik egész Angliában, ezokból tehát igazságosan épen nem igényelhetnek egészen egyenlő jogokat a' keresztények millióival, miután egyébkint semmi elnyomatás ellen nem panaszkodhatnak. Utána Pringle szóla hasonló értelemben. Macaulay mindazáltal oly hathatósan nyilatkozott a' törvényjavaslat mellett, hogy a' ház 108 szóval 31 ellen harmadszor fölolvastatá azt. Reménylik, mikép a' felsőházban is szerencsésen által menend e' törvény, miután magánykörökben a' legmakacsabb tory-peerek is mellette nyilatkoztak. — Windsor palotában tetemes lopás történt; a' tettes háziszolga megszökött. —

Franciaország.

(Napoleon nyughelye ismét megnyitott. Elegy.) Paris, april Sikan: „A' rokkantak templomajtaját ma ismét megnyiták, 's ezentul a' közönség naponkint fogja látogathatni a' nagy halott végső nyughelyét. Mindjárt a' megnyitás napján 4ezernél több ember látogató meg az egészen kék bársonnyal bevont kápolnát. — A' Toulon előtt horgonyzott hajóhad nagy része elhagyá a' kikötőt, Hugon és Casy hajóvezérek parancsi alatt, mint mondják, csupán némely gyakorlatok végett, miket a' közel szigetekenél szándék véghez vitetni. — Algíri hírek szerint Medecából martz. 30ikán 10ezer főnyi sereg indult Miliana felé, 3 csapatban, Changarnier, Duvivier és Bugeaud vezérelte alatt. E' vállalatban Aumale hg is részt veend ezredével. — Mult hó végén Berlinből terv érkezett Londonba, mely a' palaestina szent városokra vonatkozik, 's lényegileg azon alapszik, hogy Jeruzalemben az öt nagy hatalom rendes consulokat tarthasson 60 fegyverrel, a' keresztény vallásnak illő óltalmazására. — A' követek annyira megunták már az üléseket, hogy nyilvánosan is panaszkodnak a' hosszúság vitatások ellen; azonban siker nélkül, mert a' fölvetelre várakozó tárgyak sokasága még oly nagy, hogy majus vége előtt alig fog a' követkamra szétoszolhatni. — Azon törvényjavaslat, mely a' köztisztviselőket a' követkamrából kizárandó vala, 203 szóval 170 ellen megbukott. — Marseilleben az ugynevezett „népboszuló“ társaság most is fenyegető levelekkel háborgatja a' vagyonsb polgárokat, 's pénzt követelget tőlök, minek következtiben legközelebb ismét néhány elfogatás történt. A' lakosság nagyobb része boszankodva szólítja föl nagyobb éberségre az illető hatóságokat. — A' moszka-francia szövetségről darab idő óta már szó sincs a' francia lapokban.“ —

Törökország.

Kairo, mart. 1. Arábiából és Abyssziniából nyugtalanító hírek érkeznek. Hedzsasban és Yemenben az egyiptusi sereg elköltözte óta minden felfordult. A' vehabiták ismét feltámadtak, 's a' szent városokat fenyegetik; a' hedzsasi beduinek minden utat elfoglalva tartanak és Dzsiddát erősen víják. Az angol és francia consulok levették lobogóikat 's nem sokára Kairóba mennek. Yemenben Hussein sherif vakbuzgó musulman az ur 's Mokkába bementekor baromilag bánt az angolok és egyéb európaiakkal. Az angolok 12ezer spanyol tallért fizetnek azért, hogy a' kereskedést megengedik nekik, de Yemenben consull nem tarthatnak, és sem Mokkában sem a' többi városban nem járhatnak lóháton, hanem vagy gyalog vagy számaron az ozmanok ószerü 's lealacsonyító balga véleményök miatt. — Abyssziniából Ubie tigrei hg elüzte az európaikat. Léfevre egy évvel ezelőtt tériítő szándékkal néhány abyssziniát elvitt magával 's azokat Franciaországban hagyta, Ubie most három francziát letartóztatott, 's mint mondja, addig ki sem adja, mig alattvalóit viszsza nem bocsátják. (Kurd zendülés.) Ha valaki a' kurd zendülést csak történetes eseménynek tartaná, nagyon csalatkozna. Kurdisztánban a' nép támadt fel, érezvén a'

porta vonaglását. A' török birodalomban az utolsó moszka háborútól kezdődnek a' bonyolulások. Albánia 1830 's 31ben támadt fel, 's ezéja a' török uraság megbuktatása volt, mert az özszeesküvés meszszé ágazott el. Rezsíd b. az albániaiakat árulással győzte meg 's ezután kezdék a' török hadsereg rendezését. Ali tudta, hogy az albánok után rá kerül a' sor, 's ennek eleit vendő Koniahnál tönkre tette a' szultán sergét 's a' portát csak európai közbenjárulás mentette meg a' végveszélytől. De a' belzavar tovább terjedt 's midőn M. Ali szinleg nyugodt 1834ben Mir támadt fel Kurdisztánban 's felső Mezopotamiában addig terjeszté hatalmát, meddig neki tetszett. Kurdisztán roppant fontosságu a' portára nézve, mert ennek bírása nélkül urasága Szyriában és Egyiptusban el van enyészve, 's azért midőn Mir feltámadt, mindent elkövetett annak legyőzésére 's Mir árulás által csakugyan török kézbe került 's néhány évig Konstantinápolyban becsületes fogságban tartották, azután kurdisztáni helytartóvá tételvén haza bocsátottak, de utközben, hihetőleg a' szultán parancsából, meggyilkoltattak. A' nisibi csata után a' kurdok elszakadtak a' szultántól 's a' török sereg Kisásziába vonulását rendkívül nehezítették 's belőle sokat leöldöstek. A' kurdok egyenlőn gyűlölik a' törököt, moszkát és perzsát 's ugy látszik, ök hivatalosak arra, hogy a' moszkanak Kis-Azsiába nyomulását feltartóztassák, 's ezért Ruszsza hihetőleg hajlandó lesz lenyomatásukra segédkezet nyújtani. Legfontosb körülmény pedig az, hogy a' kurd lázadás által, legalább a' porta mostani gyöngesége mellett, a' török uraság a' Taurusz hegységtül délfelé egészen megsemmittetik, ha szinte Szyriában oly roszzul nem állna is a' dolog; a' mossuli és bagdádi basák mitsem tehetnek, 's így a' lázadás egész Mezopotamiában elterjedhet. Kurdisztán felzendülésinek oka ezért gerjeszt oly nagy megdöbbenést 's rémülést Konstantinápolyban; azonban a' dolgok mostani állása mellett, mind ennek ki szedendi gyümölcsét, a' jövendő mutatja meg. —

Hán a.

(A' béke előleges pontjai) Telegrafi sürgöny szerint Elliot kap. és a' khinai hatóságok közt január 20kán előleges egyezkedés történt, melynek főbb pontjai: 1) Az angoloknak átengedik Hong-Kong szigetét. 2) a' khinaiak hadi költség fejében 6 millió dollárt fizetnek. 3) a' hivatalos viszonyok a' két ország közt egészen egyenlő lőbra állittatnak. Az angol kereskedők rendkívül boszankodnak ezen békekötésért, 's azt mondják, hogy Khinában mind a' két Elliot elvesztette esztét, ha csakugyan volt. A' békekötés utközét eredvénye, mely köv. történt: „A' khinai hatóságok ravasz késkedése következtiben az angolok január 9kén készületet tevének Bocca-tigris külerőségei megtámadására. 700 sipahi, 200 európai katona és 400 matróz Tsuenpi vár közeliben kiszállott 's az alglyuzást a' hajókrul minden felől elkezdették, a' khinai pattantusok alglyuik mellől csak hamar elüzettek, kik a' lőtt rézseken is akarván szabadulni 20 lőbnyi magasságrul is leugráltak, mi által sokan halálukat találták. 10^{1/2} óra felé már angol lobogó lengett a' vár fokán. A' khinaiak vesztésege 500 — 700ra megy, az angolok közül 3 esett el 's 23 sebet kapott. Ugyanezen időben Tykocktau várat, mely az előbbtől 3 ang. mföldre van, támadta meg az angol hajócsapat: a' khinaiak hatalmas alglyutüzzel fogadták, de alglyuik csakhamar elnémítottak, mire egy csapat tengeri katonaság a' vár megrohanása végett szárazra tétetett. A' khinaiak közt tatárok is voltak, kik vitéz ellenállást tettek, de mind híjában. 11 órakor már kitüzték az angol lobogót a' várban. Ezután az angol gőzösek a' khinai dzsonkokat üldözni mentek, de a' víz csekélysége miatt csak egy gőzös közelithete hozzájuk. Az első congrève-röppentyü egy dzsonk löporos kamrájába esett, mire az levegőbe röpült, 18 mást pedig felgyújtottak. Január 10kén Blenheim hajó a' főerőséget, Anunghoyt kezdette lövetni, midőn Elliot a' khinai főparancsnoktul levelet kapott, minek következtiben az ellenségeskedést megszüntette. Indiai lapok szerint ez nem annyira utközét mint mézárulás volt, 's a' khinaiaknak 1200 emberébe került. Tsuenpinél egy harmadrendü mandarin is sebbe esett, 's midőn nem akarná magát megadni, egy angol káplár szuronnyal keresztül döföte. A' khinaiaknak semmi fogalmok nincs az európai megadásról, sokan, kik vizen akartak menekedni, midőn megadásra felszólítottak, először kilőtték pus-kájokat 's azután adtak jelt, hogy készek magokat megadni. Tsuenpinél, hol több száz khinait eltemettek, egy angol matróz egy deszkára e' sirverset írta: „this is the road to glory (ez a' dicsőség útja). Az angolok legnagyobb gondot fordítanak az elfogott 's megsebesült khinaiak ápolására. — A' melly nap Elliot tudtukul adá az angoloknak az előleges békekötést, a' khinai kormányzó elkésett, 's khinai modorban irt felszólítása szintakkor került a' közönség kezibe. — Egy khinai, a' császár meghagyatábul háztüz-látni Csuzan szigetre ment, 's azt mondotta, hogy ott az angol uraság tartós nem lehet, mert a' falvak feldulása által elidegenítették magoktul a' lakosok szívet. Ebből is kitetszik, milly nagy fontossággal bír Csuzan sziget a' khinaiak előtt. —

Legujabb.

Rezsíd basát a' szultán hivatalából elmozdította 's helyébe Rifaat beyt nevezte ki külminiszternek. — A' francia követkamra a' kormányt 18 gőzhajóépítésre hatalmazta fel 's a' hadsereg lovainak 48ezer darabra leendő szaporításaul rendkívüli hitel-adót engedett. — Quiroga spanyol táb., egyike volt azon tiszteknek, kik 1820 ban Riegóval Isla de Leonban az 1812ki alkotványt kikiáltották, martz. 26kán meghalt. — A' londoni hírlapok mint az indiaiak a' M. Chronicle-t és Globet kivéve, kárhoztatják a' khinaiakkal kötött béke előleges pontjait. — Svédországban az alkotványi választottság a' képviselést két kamrára határozta. — Czartoryski Ádám hg és mások elköbzött jószágát Kiewben és Podóliában a' moszka kormány katonai gyarmatá változtatja. — M. Ali kijelentette, hogy semmiben sem enged, mi az 5 vagy 600 ezer dollárnyi állandó adót meghaladja, 's az igazgatás részleteibe senkit sem hagy avatkozni. Sergét a' hattisherif daczára 70 ezer főre emelte 's nagy készületeket tesz. A' dögvész Egyiptusban több faluban dühösködik, Alexandriában még csak a' katonai laktanyákban mutatkozik. —